

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 107/07-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti R. P., G., SRN, zastúpeného advokátom JUDr. M. M., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. P. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť R. P. trovy právneho zastúpenia v sume 10 238 Sk (slovom desaťtisíc dvestotridsaťosem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. M., Advokátska kancelária, B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 107/2007 z 24. apríla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť R. P., G., SRN (ďalej len „sťažovateľ“), v časti ktorou namietal porušenie svojho práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Predseda najvyššieho súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. k. KP 8/07-35 zo 6. septembra 2007 doručeným ústavnému súdu 10. septembra 2007, v ktorom okrem iného uviedol:

„Nesúhlasím s tvrdením sťažovateľa, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací zmenil rozsudok súdu prvého stupňa. Najvyšší súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Súd prvého stupňa i odvolací súd vychádzali z rovnakého žalobcom tvrdeného skutkového základu. Súd prvého stupňa považoval sporné ustanovenie zmluvy za dohodu o zmluvnej pokute, odvolací súd za dohodu o výške úrokov z omeškania. Ide len o rôzne právne posúdenie uplatneného práva a podradenie skutkového základu pod rôzne zákonné ustanovenia. Právnym posúdením žalobou uplatneného práva súdy nie sú viazané a žalobca v žalobe ani nemusí uplatňovaný nárok právne kvalifikovať. Podľa sťažnosti tomu tak bolo aj v spornej veci, keď žalobkyňa právny dôvod žiadaného plnenia neuviedla.

Odvolací súd správne poukazuje nato, že výška úrokov z omeškania ak je predmetom dohody, nie je zákonom limitovaná. Limitom je §265 Obch. zák. (žiada sa pripomenúť, že aj § 39 Obč. zák.). V zásade to platí aj pre zmluvnú pokutu, kde navyše § 301 dáva súdu aj moderačné oprávnenie. Nepovažujem za potrebné ani vhodné zaujať stanovisko k otázke, či

obsahom dohody účastníkov bola dohoda o výške úrokov z omeškania alebo dohoda o zmluvnej pokute (navyše bez spisu ani nemá skutkový podklad). V každom prípade sankcia vyjadrená percentuálnou sadzbou 3 % za každý deň omeškania s platbou, predstavuje v ročnom vyjadrení takmer jedenásť násobok istiny, z ktorej sa určuje. Takto stanovená výška dohodnutej sankcie mala byť dôvodom, aby sa súdy bližšie zaoberali otázkou platnosti dohody z pohľadu § 39 Obč. zák. Oba súdy bez bližšieho odôvodnenia zrejme považovali dohodu za platnú a neprimeranosť riešili aplikáciou § 265 Obch. zák.) odvolací súd pri úrokoch z omeškania) a § 301 Obch. zák. (súd prvého stupňa pri zmluvnej pokute). V oboch prípadoch žalovanej priznali len 1/3 z uplatneného práva.“

Právny zástupca sťažovateľa svojím podaním, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 8. októbra 2007, k stanovisku predsedu najvyššieho súdu uviedol, že „... Sťažovateľ s právnym názorom Najvyššieho súdu nesúhlasí, naopak zastáva názor, že (i) Druhostupňový rozsudok Najvyššieho súdu zmenil Prvostupňový rozsudok a zároveň, že (ii) Druhostupňový rozsudok je rozsudkom celkom zjavne arbitrárnym, protiústavným a atakujúcim základné práva Sťažovateľa ...“.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu ďalej bližšie poukazuje na dôsledky vyvolané rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 a uvádza: „... Sťažovateľovi teda bola Druhostupňovým rozsudkom uložená povinnosť (i) zaplatiť navrhovateľke sumu 7.148 EUR spolu s 19 % úrokom z omeškania, (ii) a to z titulu úroku z omeškania podľa ustanovenia čl. V ods. 3 Kúpnej zmluvy, (iii) pričom Najvyšší súd predmetné ustanovenie Kúpnej zmluvy vyhlásil za rozporné so zásadou poctivého obchodného styku (str. 5 v strede)

Z uvedeného teda vyplývajú, okrem iných, aj nasledujúce dôsledky, ktoré boli vyvolané Druhostupňovým rozsudkom:

- Sťažovateľ je na základe Druhostupňového rozsudku povinný zaplatiť navrhovateľke úrok z omeškania vo výške 7.418 EUR spolu s ďalším - 19 % úrokom z omeškania z tohto úroku z omeškania. Sťažovateľ je teda povinný platiť úroky z úrokov a to na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu, ktorý sa rozhodol úrokom z úrokov poskytnúť právnu ochranu práve Druhostupňovým rozsudkom.

- *Najvyšší súd aplikoval inštitút moderačného práva súdu podľa § 301 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“ alebo „Obch.z.“), ktoré je imanentné pre zmluvnú pokutu aj na ustanovenie § 369 Obchodného zákonníka – teda na ustanovenie o úrokoch z omeškania. Opomenul pritom skutočnosť, že priznaný nárok nie je nárokom z titulu zmluvnej pokuty (kde moderačné oprávnenie aplikovať podľa § 301 Obch.z. možno) ale nárokom z titulu úrokov z omeškania, kde neprimerane vysoké zmluvné dojednanie je (i) buď v rozpore s dobrými mravmi (čo pri úroku 1.095% ročne bezpochyby je) a ako také je podľa § 39 OZ absolútne neplatným alebo (ii) je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku podľa § 265 Obch.z. a ako také nepožíva právnu ochranu...“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od konania verejného ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, zo spisu najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 284/2005, ako aj zo spisu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 49 Cbm 1/01 ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti:

Sťažovateľ ako žalovaný bol účastníkom súdneho konania, ktoré sa začalo 18. marca 2001 na základe žaloby Ing. M. H., G.-P. (ďalej len „žalobkyňa“), ktorou sa pôvodne domáhala zaplatenia 43 522,73 DEM (neskôr 22 253,16 EUR) s 19 % úrokom z omeškania od 26. júla 2000 do zaplatenia. Konanie bolo krajským súdom vedené pod sp. zn. 49 Cbm 1/01. Žalobkyňa sa zaplatenia označenej sumy domáhala z dôvodu omeškania sťažovateľa s platbou niekoľkých (v žalobe označených) faktúr za zhotovenie diela. Uplatnenú pohľadávku opierala o ustanovenie čl. V ods. 3 Zmluvy o dielo uzavretej medzi ňou a sťažovateľom 2. januára 1999 (ďalej len „zmluva“), podľa ktorého „*V prípade neuhradenia faktúry v termíne má právo zhotoviteľ účtovať 3 % za každý deň omeškania z nezaplatenej faktúry.*“ V žalobe žalobkyňa nešpecifikovala právny základ uplatnenej pohľadávky.

Krajský súd rozsudkom č. k. 49 Cbm 1/01-143 z 29. apríla 2005 rozhodol o žalobe tak, že sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalobkyni istinu 7 418 EUR s 19 % úrokom z omeškania od 17. augusta 2000 až do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalobkyni uložil povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 31 976 Sk. Z rozsudku vyplýva, že krajský súd posúdil nárok žalobkyne ako nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, ktorú v súlade s § 301 Obchodného zákonníka znížil o dve tretiny na sumu 7 418 EUR. V odôvodnení rozsudku okrem iného uviedol: *„Citovanú dohodu súd považoval za dohodu o zmluvnej pokute v zmysle § 544 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že nejde o neplatný právny úkon (...) Súd prihliadal na okolnosti uzatvorenia zmluvy a na spôsob dojednávania tejto sankcie, ako aj sankcie v čl. IV zmluvy a mal za to, že v článku V bod 3 zmluvy bola medzi účastníkmi konania dohodnutá zmluvná pokuta za omeškanie odporcu s úhradou ceny diela, výška ktorej mala byť určená 3 % z fakturovanej sumy za každý deň omeškania, nešlo preto o dohodu o výške úrokov z omeškania.“*

Proti rozsudku krajského súdu sa sťažovateľ odvolal podaním z 12. júla 2005, v ktorom okrem iného namietal aj nesprávnosť právneho posúdenia veci – nesprávnej právnej kvalifikácie nároku priznaného žalobkyni. O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. Obo 284/2005 z 15. júna 2006, ktorým zmenil rozsudok krajského súdu len v časti týkajúcej sa rozhodnutia o trovách konania (krajský súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľovi, najvyšší súd priznal náhradu žalobkyni). V merite veci rozhodnutie krajského súdu potvrdil, keď vo výrokovej časti rozsudku konštatoval, že: *„Vo zvyšku sa napadnutý rozsudok potvrdzuje“*. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku posúdil nárok žalobkyne ako nárok vyplývajúci z dohody o úrokoch z omeškania.

V odôvodnení rozsudku najvyšší súd uviedol: *«V kúpnej zmluve nie je zrozumiteľne a jasne vyjadrené, že účastníci uzavreli aj dohodu o zmluvnej pokute, preto výrazy použité v dohode, obsiahnutej v článku V bod 3, je potrebné vykladať podľa významu, ktorý sa v obchodnom styku k tomuto výrazu prikladá (§ 266 ods. 2 Obchodného zákonníka).*

Je potrebné prisvedčiť žalovanému (t. j. sťažovateľovi, pozn.), že vyjadrenie slovami „... účtovať 3 % za každý deň omeškania z nezaplatenej faktúry“ sa používa v obchodnom styku pre zmluvne dohodnuté úroky z omeškania (§ 369 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Preto odvolací súd dospel k záveru, že účastníci zmluvy uzavreli dohodu o výške úrokov z omeškania. Súd prvého stupňa potom nesprávne právne kvalifikoval uplatnený nárok.

Podľa obsahu spisu je nepochybné, že žalovaný svoj záväzok zo zmluvy (článok V bod 1) zaplatiť cenu diela v dohodnutej lehote nesplnil, a preto žalobkyni vzniklo právo na zaplatenie zmluvne dohodnutého úroku z omeškania.»

III.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Podľa § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.

Podľa § 265 Obchodného zákonníka výkon, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.

Podľa § 301 Obchodného zákonníka neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, a to až do výšky škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta. Na náhradu škody, ktorá vznikla neskôr, je poškodený oprávnený do výšky zmluvnej pokuty podľa [§ 373 a nasledujúcich Obchodného zákonníka.](#)

Podľa § 763a (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. februára 2004) práva zo zodpovednosti za porušenie záväzkov zo zmlúv uzavretých pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravujú podľa doterajších predpisov.

Podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka v znení platnom a účinnom do 31. januára 2004 ak je dlžník v omeškani so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti a nie

je dohodnutá sadzba úrokov z omeškania, je dlžník povinný platiť z nezaplatenej sumy úroky z omeškania určené v zmluve, inak o 1 % vyššie, než je úroková sadzba určená obdobne podľa § 502 Obchodného zákonníka.

1. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Úlohou ústavného súdu bolo teda preskúmať zlučiteľnosť interpretácie a aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka, resp. Občianskeho zákonníka a sťažovateľom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo vzájomnej súvislosti a pri rešpektovaní základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou v čl. 46 ods. 1.

Na tomto základe ústavný súd preskúmal sťažovateľom napadnuté druhostupňové rozhodnutie najvyššieho súdu.

2. Najvyšší súd vo výroku druhostupňového rozsudku potvrdil prvostupňový rozsudok krajského súdu, keď konštatoval, že „*Vo zvyšku sa napadnutý rozsudok potvrdzuje*“, pričom ho zmenil len v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, keď uložil sťažovateľovi zaplatiť žalobkyni na účet jej právneho zástupcu 103 116 Sk. Na druhej strane najvyšší súd v odôvodnení druhostupňového rozsudku zmenil právnu kvalifikáciu nároku žalobkyne, keď posúdil nárok žalobkyne ako nárok na zaplatenie dohodnutých úrokov z omeškania.

Žalobkyňa oprela svoj nárok uplatnený v žalobe o ustanovenie čl. V ods. 3 zmluvy, podľa ktorého „*V prípade neuhradenia faktúry v termíne má právo zhotoviteľ účtovať 3% za každý deň omeškania z nezaplatenej faktúry*“. Krajský súd posúdil uplatnený nárok žalobkyne ako nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa § 544 Občianskeho zákonníka a na tomto základe zaviazal sťažovateľa zaplatiť dohodnutú zmluvnú pokutu, ktorú v súlade s § 301 Obchodného zákonníka znížil, a súčasne zaviazal sťažovateľa z takto zníženej zmluvnej pokuty zaplatiť aj 19 % úrok z omeškania. Najvyšší súd vo výroku potvrdil prvostupňový rozsudok, avšak v odôvodnení rozsudku posúdil nárok žalobkyne ako nárok na zaplatenie zmluvne dohodnutých úrokov z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, pričom v odôvodnení sa dostatočne nezaoberal dôsledkami, ktoré z takéhoto právneho posúdenia uplatneného nároku žalobkyne vyplývajú.

Rozlišovanie právneho titulu nároku uplatneného žalobkyňou, či v danom prípade ide o nárok uplatnený z titulu dohody o zmluvnej pokute alebo dohody o výške úrokov z omeškania, je podstatné z viacerých hľadísk.

Ústavný súd konštatuje, že zásadný rozdiel medzi právnym posúdením uplatneného nároku žalobkyne, či v danom prípade ide o nárok vyplývajúci z dohody o zmluvnej pokute alebo z dohody o výške úrokov z omeškania, súvisí s otázkou ďalšieho možného úročenia takejto sankcie. Zmluvná pokuta ako samostatný nárok môže byť predmetom ďalšieho úročenia, avšak úroky z omeškania nie.

Úroky z omeškania sú majetkovou sankciou za oneskorené splnenie peňažnej pohľadávky a vznikajú vtedy, ak si dlžník nesplnil včas a riadne svoju povinnosť spočívajúcu v zaplatení peňažného záväzku. Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením. Úroky z omeškania ako sankcia sú teda príslušenstvom pohľadávky, a preto za omeškanie so zaplatením úrokov z omeškania nevzniká právo na ďalšie úroky z omeškania podľa ustanovenia § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, pretože v tomto prípade ide o omeškanie so zaplatením príslušenstva peňažnej pohľadávky. K rovnakému právnemu záveru dospel aj najvyšší súd, keď vo svojich rozhodnutiach v podobných prípadoch uviedol, že *„Úroky z omeškania sú sankciou a teda príslušenstvom pohľadávky, a preto za omeškanie so zaplatením úrokov z omeškania nevzniklo žalobcovi právo na úroky z omeškania podľa § 369 Obchodného zákonníka, pretože v tomto prípade ide o omeškanie so zaplatením príslušenstva.“* (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 4/1994), alebo *„Keďže povinnosť platiť úroky z omeškania je už dôsledkom omeškania, za omeškanie s ich platením už ďalšie úroky z omeškania nepatria“* (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 143/98).

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované (II. ÚS 243/05), pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania.

Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, II. ÚS 243/05).

Najvyšší súd v predmetnej veci však na rozdiel od uvedenej argumentácie a princípov posúdil nárok žalobkyne vyplývajúci z čl. V ods. 3 zmluvy ako nárok na zaplatenie zmluvne dohodnutých úrokov z omeškania, avšak súčasne priznal žalobkyni aj právo na zaplatenie úrokov z omeškania zo zmluvne dohodnutých úrokov z omeškania, pričom v odôvodnení rozsudku uviedol, že *„Žalovanej vzniklo právo aj na úrok z omeškania z predmetnej uplatnenej peňažnej pohľadávky podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktorej výšku žalovaný nespochybnil. Ide o pohľadávku žalobkyňou kapitalizovanú a vyčíslenú žalovanému písomným podaním z 25. júla 2000.“*. Kapitalizácia pohľadávok sa v odbornej terminológii používa na označenie procesu, v priebehu ktorého sa veriteľ spoločnosti stáva spoluvlastníkom dlžníka, resp. ako prevod pohľadávky voči spoločnosti na vlastnícky podiel v tejto spoločnosti, formou vzájomného započítania alebo ako nepeňažný vklad pohľadávky veriteľa do základného imania spoločnosti. Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu však nie je zrejmé, z akých dôvodov považoval uplatnený nárok žalobkyne za pohľadávku a akým spôsobom bola kapitalizovaná, pričom ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd v odôvodnení ani bližšie nevysvetlil v akom význame použil výraz *„kapitalizovaná pohľadávka“*. V tejto časti považuje preto ústavný súd odôvodnenie rozsudku navyše aj za nepreskúmateľné.

Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nebolo posúdiť, či nárok žalobkyne vyplývajúci z čl. V ods. 3 zmluvy je nárokom na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa § 544 Občianskeho zákonníka alebo nárokom na zaplatenie dohodnutých úrokov z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť sťažovateľom napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, či vyvedené závery najvyššieho súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň mali za následok porušenie základného práva alebo slobody namietaného sťažovateľom.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

Právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy je zabezpečené aj procesnými zárukami, medzi ktoré patrí i právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré vyžaduje, aby rozhodnutie bolo náležite odôvodnené. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).

Aplikujúc východiská svojej konštantnej judikatúry a svoje vlastné zistenia v tomto prípade na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 ústavný súd konštatoval, že je nedostatočne odôvodnený a vykazuje znaky arbitrárnosti, teda je z ústavného hľadiska neakceptovateľný. Najvyšší súd tým, že priznal žalobkyni aj právo na úroky z omeškania zo zmluvne dohodnutých úrokov z omeškania, pričom tento právny záver v napadnutom rozhodnutí odporuje tiež uvedenej požiadavke predvídateľnosti práva, porušil základné právo sťažovateľa zakotvené v čl. 46 ods. 1 ústavy. Súčasťou tohto základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je totiž nepochybne aj postulát, aby sa súd právne korektne a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s vlastnými právnymi závermi, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu však predmetné rozhodnutie uvedené atribúty nespĺňa.

3. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd po tom, čo právne kvalifikoval nárok žalobkyne ako nárok vyplývajúci z dohody o výške úrokov z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, aplikoval na takto dohodnutý úrok z omeškania moderačné oprávnenie podľa § 301 Obchodného zákonníka, ktoré je možné použiť len v prípade neprimerane vysokej zmluvnej pokuty, ústavný súd sa s týmto tvrdením sťažovateľa nestotožnil.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd posúdil nárok žalobkyne založený čl. V ods. 3 zmluvy ako nárok v rozpore so zásadami

poctivého obchodného styku v zmysle § 265 Obchodného zákonníka, pričom v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol: „*Odvolaací súd v ďalšom poukazuje na dôvody, ktoré v dostatočnom rozsahu uviedol súd prvého stupňa pri použití moderačného oprávnenia podľa § 301 Obchodného zákonníka, keď uplatnenú pohľadávku znížil o dve tretiny na sumu 7 418 EUR. Toto zníženie odvolaací súd s poukazom na ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka pokladá za primerané s tým, že ho možno pokladať za dostatočne účinnú náhradu, odrádzajúcu žalovaného od neplnenia si zmluvnej povinnosti uhrádzať kúpnu cenu v dohodnutej lehote splatnosti...*“

Podľa § 265 Obchodného zákonníka výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu. Ak boli úroky z omeškania zmluvne dohodnuté vo výške, ktorá zásadám poctivého obchodného styku odporuje, nemožno výkonu práva z takejto dohody priznať súdnu ochranu. To znamená, že súd nemôže priznať úroky vo výške, ktorá by uvedeným zásadám odporovala, i keď bola výška úrokov zmluvne dohodnutá. Podľa ústavného súdu ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka však neobmedzuje súd priznať zmluvne dohodnuté úroky z omeškania vo výške, ktorá nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Súd teda nemôže poskytnúť právnu ochranu nároku na zaplatenie dohodnutých úrokov z omeškania v tej výške, ktorá by odporovala zásadám poctivému obchodnému styku, avšak súd môže poskytnúť ochranu výkonu práva na zaplatenie dohodnutých úrokov z omeškania vo výške, ktorá nie je v rozpore s uvedenými zásadami.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nešlo o aplikáciu ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka, ale najvyšší súd v súlade s ustanovením § 265 Obchodného zákonníka výkonu práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepriznal právnu ochranu.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Keďže napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 284/2005 z 15. júna 2006 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd tento rozsudok zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v 2. bode časti III. tohto nálezu. Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ neuplatnil návrh na primerané finančné zadostučinenie v zmysle § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a nepožadoval priznať primerané finančné zadostučinenie, preto sa ústavný súd touto zákonnou možnosťou vzhľadom na viazanosť petitom sťažnosti sťažovateľa podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde nezaoberal.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. M. v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, ďalšia porada alebo rokovanie s klientom a písomné podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), je 1/6 z výpočtového základu 16 381 Sk, t. j. je 2 730 Sk a režijný paušál 164 Sk, čo spolu predstavuje sumu 2 894 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 8 682 Sk. Pretože právny zástupca sťažovateľa je platcom dane

z pridanej hodnoty (19 %) uvedená suma sa zvyšuje o 1 649,6 Sk (19 % DPH), t. j. na sumu 10 332 Sk. Keďže sťažovateľ si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 238 Sk, ústavný súd rozhodol v súlade s jeho návrhom.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 238 Sk je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2007